

Sygn. akt V CSK 21/18

## POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

w sprawie z powództwa E.S. i Z.N.

przeciwko D.N.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 19 czerwca 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego we W.

z dnia 14 czerwca 2017 r., sygn. akt I ACa [...] /17,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i  
zasądza od skarżącego na rzecz powodów kwotę po 2700 (dwa  
tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania  
kasacyjnego.**

## UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego D.N. od wyroku Sądu Apelacyjnego we W. z dnia 14 czerwca 2017 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.), a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in.:

postanowienie SN z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji.

Sformułowane przez skarżącego zagadnienia prawne dotyczą zasad dziedziczenia praw i obowiązków z umowy dzierżawy przez współmałżonka pozostającego we wspólności ustawowej (art. 31 § 1 k.r.o. w zw. z art. 922 k.c.) oraz oceny postanowienia umowy dzierżawy, zgodnie z którym w razie śmierci dzierżawcy przed upływem terminu, na który umowa została zawarta, prawa i obowiązki wynikające z umowy przechodzą na spadkobierców (art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 353<sup>1</sup> k.c. i § 17 aneksu do umowy dzierżawy). Argumentacja sformułowana w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie daje jednak podstaw do przyjęcia, że w niniejszej sprawie występują te zagadnienia prawne, innymi słowy, iż możliwa jest odmienna ich ocena.

Stroną umowy dzierżawy był spadkodawca pozwanego W.N., który na dzierżawionej nieruchomości wykonywał rolniczą działalność gospodarczą i to jemu przysługiwały należące do majątku osobistego wierzytelności z tytułu tej działalności zarobkowej (art. 33 pkt 7 k.r.o., zob. też uchwałę SN z dnia 24 lipca 1997 r., sygn. akt III CZP 26/97, OSNC 1998, nr 1, poz. 3 oraz § 5 pkt 1 aneksu do umowy dzierżawy, k. 15). Wierzytelności te nie wchodziły do majątku wspólnego małżonków; czym innym są pobrane dochody z działalności zarobkowej każdego z małżonków (art. 31 § 2 pkt 1 k.r.o.). Umowa dzierżawy, wskazując na przejście praw i obowiązków wynikających z tej umowy na spadkobierców, nie precyzowała szerzej, kto ma wejść w uprawnienia dzierżawcy w razie jego śmierci, a zastosowanie znalazły zasady prawa spadkowego uregulowane w Kodeksie cywilnym. Jedynym spadkobiercą testamentowym po W.N. był pozwany. Zmarły pozostawił po sobie troje dzieci – pozwanego i powodów, a w chwili śmierci pozostawał w związku małżeńskim z K.N., która również należy do kręgu spadkobierców ustawowych. Prawa i obowiązki z umowy dzierżawy stanowiły jedyny składnik wchodzący do spadku po ojcu stron procesu. Zatem skoro dziedziczenie testamentowe wyłączyło dziedziczenie ustawowe (art. 926 § 2 k.c.), to uprawnionym do zachowku należał się zachówek wynoszący połowę

ustawowego udziału spadkowego; tj. po 1/8 odniesionej do wartości prawa dzierżawy (art. 991 § 1 k.c., por. też postanowienie SN z dnia 7 października 1997 r., sygn. akt I CKN 224/97, nie publ.).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob.: postanowienia SN z dnia 13 czerwca 2008 r., sygn. akt III CSK 104/08, z dnia 28 marca 2007 r., sygn. akt II CSK 84/07, [www.sn.pl](http://www.sn.pl)). Skarżącego obciążał obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia SN z dnia 8 lipca 2009 r., sygn. akt I CSK 111/09, z dnia 12 grudnia 2008 r., sygn. akt II PK 220/08, [www.sn.pl](http://www.sn.pl)).

Przesłankę tę skarżący odniósł do wątpliwości interpretacyjnych art. 31 § 1 k.r.o. w zw. z art. 693 k.c. W tym przypadku skarżący również nie sformułował takiego wyводу prawnego, który miałby wspierać tezę o zaistnieniu tej przyczyny kasacyjnej. Z wyżej przytoczonych okoliczności wynika, że K.N. nie stała się stroną umowy, ani nawet dłużnikiem w znaczeniu prawa materialnego, a jedynie ewentualnie mogłaby zostać dłużnikiem egzekwowanym (art. 41 k.r.o., zob. też wyroki SN z dnia 16 stycznia 2014 r., sygn. akt IV CSK 203/13, z dnia 4 listopada 2010 r., sygn. akt IV CSK 141/10, z dnia 24 czerwca 2005 r., sygn. akt V CK 799/04, [www.sn.pl](http://www.sn.pl)).

Powołanie się na przesłankę uregulowaną w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności wyroku z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in.: postanowienie SN z dnia 8 marca 2002 r., sygn. akt I PKN

341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; postanowienie SN z dnia 10 stycznia 2003 r., sygn. akt V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Skarżący w ramach ostatniej z przesłanek powołał się na szereg naruszeń prawa, w tym regulacji art. 31 i art. 33 k.r.o., art. 353<sup>1</sup> i art. 65 § 1 i 2 k.c., a także art. 39a ust. 1 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 91), § 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie sposobu ustalania wysokości czynszu dzierżawnego w umowach dzierżawy nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (Dz. U. z 2016 r., poz. 1186) i pkt I Załącznika do tego rozporządzenia w odniesieniu do ustalenia wartości prawa dzierżawy przy pomocy rynkowych cen czynszu dzierżawy, kolejno art. 922 § 1 k.c. w zw. z art. 991 k.c. i art. 993 k.c. w zakresie ustalenia substratu zachowku jedynie w oparciu o wartość prawa dzierżawy gruntów rolnych bez uwzględnienia wartości obowiązków majątkowych dzierżawcy, a ostatecznie art. 385 i art. 386 § 1 k.p.c.

Uzasadnienie nie zawiera jednak argumentacji, która wsparłaby tezę o rażących naruszeniach prawa skutkujących oczywistym uzasadnieniem skargi w ustalonym przez Sąd drugiej Instancji stanie faktycznym. Ocena interpretacji regulacji art. 31 i art. 33 k.r.o., art. 353<sup>1</sup> i art. 65 § 1 i 2 k.c. zachowuje aktualność również przy tej przesłance przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i nie można dostrzec jakichkolwiek naruszeń prawa w tym zakresie (ani poprzez błędną wykładnię, ani poprzez niewłaściwe zastosowanie, czy niezastosowanie). Pozostałe zarzuty sprowadzają się do polemiki z poczynionymi w niniejszej sprawie ustaleniami faktycznymi co do wartości prawa dzierżawy i wartości zachowku. Należy więc przypomnieć, że w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalna jest polemika ze stanem faktycznym. Ustawodawca wyraźnie uregulował, że w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powołanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.). Na marginesie należy zauważyć, że Sąd Apelacyjny (jak i Sąd Okręgowy) oparł rozstrzygnięcie o wnioski opinii biegłego, w ramach których biegły za podstawę obliczeń przyjął iloczyn powierzchni dzierżawionych gruntów oraz różnicy między czynszem rynkowym

a wynikającym z zawartej umowy dzierżawy, dający zobiektywizowaną wartość prawa dzierżawy (w szczególności k. 128 i 129). Skarżący w wyodrębnionym wywodzie prawnym mającym uzasadniać tą przesłankę nie skonkretyzował też obowiązków majątkowych dzierżawcy, które miałyby wpływać na wartość prawa dzierżawy, ani tym bardziej nie przedstawił sposobu ich wyliczenia, czy wpływu na tę wartość. Powyższe wywody stanowią także o braku naruszenia regulacji art. 385 i art. 386 § 1 k.p.c.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

aj

ał